

Kwalitatieve analyse WZD 2022

13 april 2023

WZD-commissie Lievegoed

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Verzamelen van gegevens	3
2.1 Aantal stappenplannen.....	3
2.2 Aantal stappenplannen met verzet	4
2.3 Aantal tijdelijke noodsituaties/onvoorziene onvrijwillige zorg	6
2.3 Juridische status	6
2.4 Trends.....	7
3. Reflecteren en leren.....	7
3.1 Wat hebben we gedaan om de onvrijwillige zorg terug te dringen?.....	7
3.2 Wat hebben we verbeterd en geleerd rondom het toepassen, terugdringen en voorkomen van onvrijwillige zorg?	8
3.3 Welke acties zijn nodig in de toekomst?	8
3.4 Reacties uit de cliëntenraad.....	9
4. Verbeteren.....	9

1. Inleiding

Bij het opstellen van deze en de eerdere kwalitatieve analyses, heeft de WZD-commissie het document Analyse onvrijwillige zorg van Vilans als richtlijn gebruikt.

De gegevens die gebruikt worden voor deze analyse komen uit het ECD ONS. Binnen dit ECD is door ontwikkelaar Nedap de mogelijkheid gecreëerd een rapport uit te draaien, specifiek voor het maken van deze analyse. De informatie uit het gegenereerde rapport geeft niet voldoende duidelijke informatie om tot een goede inhoudelijke analyse te komen. Daarom is er soms voor gekozen om handmatig informatie uit ONS te selecteren en te tellen.

De WZD-commissie heeft een inhoudelijke analyse gemaakt van de verzamelde gegevens. We sluiten deze analyse af met een reflectie op het werk van de WZD-commissie in 2022 en een verbeterplan voor 2023.

2. Verzamelen van gegevens

2.1 Aantal stappenplannen in ONS

Vorig jaar hebben we door de functie WZD-analyse in ONS het aantal individuele cliënten met één of meer stappenplannen per locatie in kaart gebracht. Daarbij werden stappenplannen met én zonder verzet meegenomen. Deze analyse is echter bedoeld om de onvrijwillige zorg in kaart te brengen; dat betreft dus de stappenplannen met verzet en de onvoorzienne onvrijwillige zorg. Dit jaar zijn de gegevens per locatie op een andere manier verzameld, namelijk door per locatie alle stappenplannen langs te lopen en te turven. Dit geeft een duidelijker beeld, doordat niet het aantal cliënten met een stappenplan, maar het aantal stappenplannen met verzet naar voren komt.

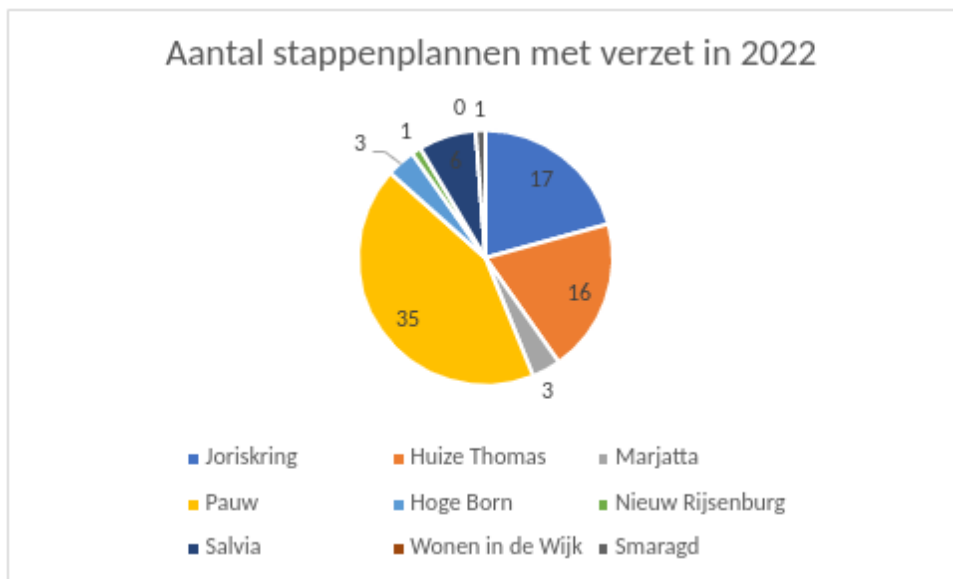
In het totaal zijn er in 2022 180 stappenplannen actief geweest. Dit betreft stappenplannen onvrijwillige zorg, stappenplannen zonder verzet bij wilsonbekwame cliënten en tijdelijke noodsituaties.

Het aantal individuele cliënten met een stappenplan kunnen we vergelijken met 2021. Het totaal aantal cliënten met een stappenplan in de WZD is nagenoeg gelijk gebleven: 129 in 2022 ten opzichte van 128 in 2021.

De stappenplannen van wilsonbekwame cliënten zonder verzet richten zich met name op een beperking in de bewegingsvrijheid. Dan gaat het om bijvoorbeeld een voordeur van een KDC die op slot zit, gordels in een taxi of een band in een wandelwagen.

2.2 Aantal stappenplannen met verzet

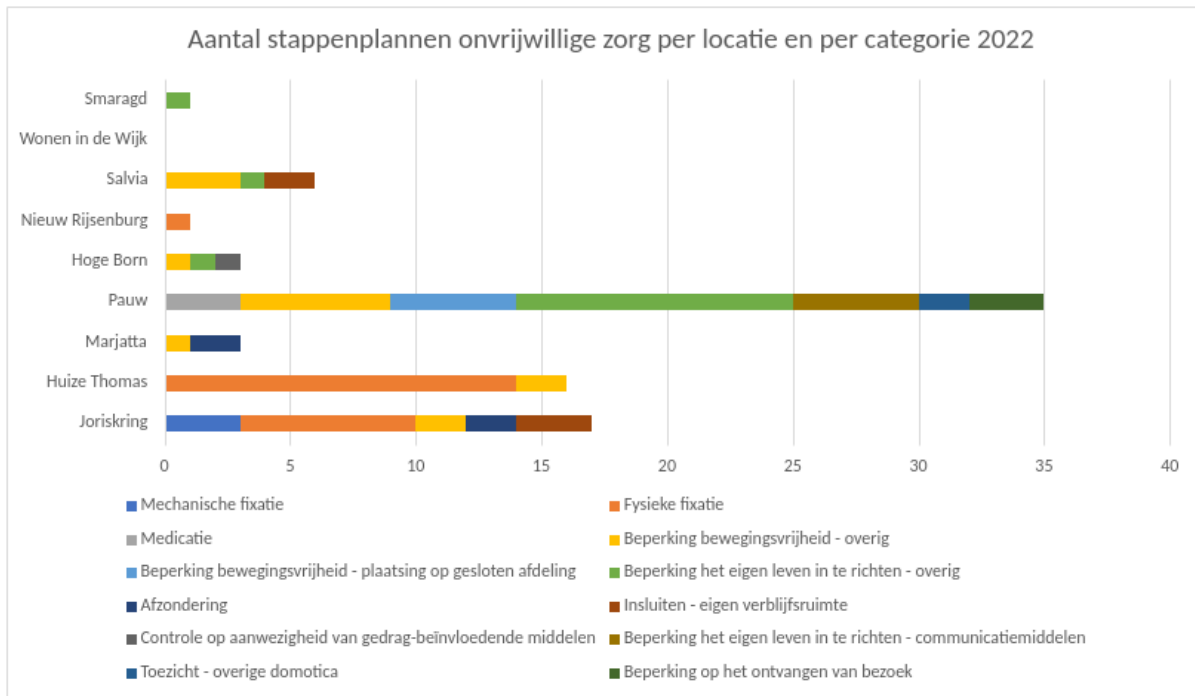
Onvrijwillige zorg gaat in de basis om zorg waartegen de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger zich verzet. In totaal zijn er 82 stappenplannen met verzet actief geweest. Wanneer we de stappenplannen met verzet per locatie bekijken krijgen we het volgende overzicht.

Op de Beukenhof en bij Wonen in de Wijk is geen onvrijwillige zorg uitgevoerd in 2022. De dagbestedingslocaties zijn niet goed apart te analyseren vanuit ONS, door de koppelingen met de woonlocaties. Op een aantal locaties wordt de WZD niet uitgevoerd (Beschermd wonen de Kraal, Beschermd Wonen Haarlem en de ambulante teams).

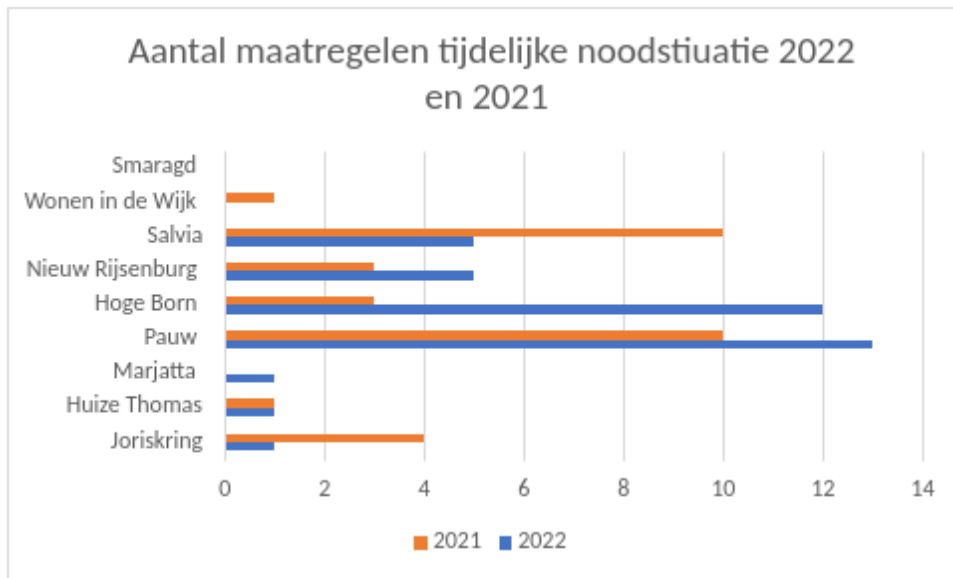
Duidelijk is dat de meeste stappenplannen met verzet op de Pauw zijn ingezet. Het gaat hier ook om bijna alle stappenplannen op die locatie (35 van de 37). Dit is passend bij de doelgroep, namelijk mensen met een lichte verstandelijke beperking en bijkomende psychiatrische en/of verslavingsproblematiek. 24 woonplekken op de Pauw zijn besloten.

Hieronder is per locatie weergegeven welke categorieën van onvrijwillige zorg zijn ingezet, in aantallen stappenplannen per categorie.

Wanneer men kijkt naar het type categorieën onvrijwillige zorg dat per locatie is toegepast, sluit dit aan bij de doelgroep cliënten op deze locatie. Zo zijn op locaties voor mensen met een ernstige verstandelijke beperking meer stappenplannen met fixatie ingezet. Op locaties voor mensen met een lichte verstandelijke beperking gaat het vaker om een beperking om het eigen leven in te richten, communicatiemiddelen, plaatsing op een gesloten afdeling, controle op aanwezigheid van middelen en beperking op het ontvangen van bezoek.

2.3 Aantal tijdelijke noodsituaties/onvoorziene onvrijwillige zorg

In het totaal zijn er in 2022 38 tijdelijke noodsituaties met onvoorziene onvrijwillige zorg geweest. De onvoorziene onvrijwillige zorg van 2022 is vergeleken met 2021. In 2021 waren er 32 situaties waarin onvoorziene onvrijwillige zorg is toegepast. Het valt op dat met name op de Hoge Born in Wageningen een toename is te zien. Ook op de Pauw en Nieuw Rijsenburg is een toename te zien. Op Salvia en de Joriskring zien we juist een afname. Deze bewegingen zijn grotendeels te verklaren door specifieke cliëntproblematiek. Een aantal nieuwe cliënten op de Hoge Born bleek daar niet de passende zorg te kunnen krijgen, waardoor externaliserend probleemgedrag toenam en onvrijwillige zorg nodig was. Een aantal cliënten is daarom verhuisd naar de Pauw. Mogelijk heeft een deel van de toename of afname ook te maken met alertheid van het team en/of de zorgverantwoordelijke om onvoorziene onvrijwillige zorg juist te registreren.

2.3 Juridische status

In 2022 waren er 11 cliënten met een RM, allen op de Pauw, op de besloten woningen Nandoe en Toekan. Daarnaast waren er twee cliënten met een zorgmachtiging bij Fivoor en Inforza. In 2021 waren er 7 cliënten met een RM en daarnaast 2 met een zorgmachtiging. De toename hangt samen met de uitbreiding van het aantal woonplekken op de Pauw.

In 2022 waren er 20 cliënten met artikel 21 in zorg op de Joriskring, 23 op Salvia en 1 op de Pauw (totaal 44).

2.4 Trends

Vorig jaar zagen we een toename van het aantal stappenplannen ten opzichte van 2020. Dit kon voor een groot deel verklaard worden, doordat veel stappenplannen in 2020 nog niet waren ingevoerd. Als we naar 2022 kijken, zien we dat de aantallen ongeveer gelijk gebleven zijn ten opzichte van 2021. Het aantal cliënten binnen de organisatie is wel wat toegenomen, waardoor we kunnen spreken van een lichte afname van registratie binnen de WZD. De vergelijking van stappenplannen met verzet is niet goed te maken, omdat de analyse in 2021 op een andere manier is gedaan. De onvoorziene onvrijwillige zorg is iets toegenomen in 2022 (van 32 naar 38 registraties). De toename van onvoorziene onvrijwillige zorg is met name op de Pauw en de Hoge Born geweest. Dit kan verklaard worden doordat op deze locaties veel nieuwe cliënten met een complexe zorgvraag zijn komen wonen in het afgelopen jaar.

3. Reflecteren en leren

3.1 Wat hebben we gedaan om de onvrijwillige zorg terug te dringen?

In 2022 hebben we het volgende ingezet om de onvrijwillige zorg te monitoren en terug te dringen:

- Kwartaalbijeenkomsten van de WZD-commissie waarin aan het verbeterplan is gewerkt en de onvrijwillige zorg is geanalyseerd
- WZD-intervisie voor zorgverantwoordelijken (gedragsdeskundigen) per vakgroep (Kind & jeugd en Volwassenen) waarin casuïstiek wordt gedeeld en nagedacht wordt over alternatieven
- Aandacht in de teams om alert te zijn op onvrijwillige zorg
- Opleiden nieuwe zorgverantwoordelijken
- Inventarisatie off-label medicatie
- Inzet van domotica om onvrijwillige zorg te voorkomen

De geplande locatiebezoeken op de Hoge Born, de Beukenhof en Huize Thomas/Helias zijn helaas niet doorgegaan vanwege wisselingen in zorgverantwoordelijken en/of teamleiders. Inmiddels heeft het bezoek op de Hoge Born plaats gevonden en staan de andere bezoeken gepland.

We merken dat de meeste inzet vanuit de commissie nodig is om de teams op locatie voortdurend te blijven informeren over onvrijwillige zorg en bewust te maken van mogelijk verzet van cliënten tegen de geboden zorg. Door de wisseling van begeleiders en zorgverantwoordelijken blijft dit continu aandacht vragen. Door de werkdruk en soms ook onwennigheid met de inrichting in ONS, blijft het voor zorgverantwoordelijken ook lastig om alle stappenplannen tijdig en grondig te evalueren.

3.2 Wat hebben we verbeterd en geleerd rondom het toepassen, terugdringen en voorkomen van onvrijwillige zorg?

Een belangrijke voorwaarde voor het terugdringen van vrijwillige zorg is het tijdig en op de juiste wijze evalueren en registreren van onvrijwillige zorg. Dit jaar bleek weer hoe belangrijk het is om daar continu aandacht voor te vragen. Door wisselingen in personeel en werkdruk gaat soms kennis verloren en verslapt de aandacht snel.

Hieronder geven we een overzicht van hetgeen we dit jaar hebben gedaan ter verbetering van het toepassen, terugdringen en voorkomen van onvrijwillige zorg:

- Er is een stroomschema taken binnen WZD opgesteld voor begeleiders en zorgverantwoordelijken
- Aandacht voor evalueren en registreren van onvrijwillige zorg in ONS in de teams
- Gebruik van de kwaliteitsmonitor in ONS ter ondersteuning van tijdig te evalueren
- Processen rondom verlofbrieven RM zijn verbeterd
- Verzamelen en aanbieden van tools en werkwijzen om WZD onder de aandacht te brengen in de teams
- Meer aandacht in de analyse voor het onderscheid vrijwillige en onvrijwillige stappenplannen

3.3 Welke acties zijn nodig in de toekomst?

Komend jaar willen we verbeteracties richten op het nog beter toerusten van begeleidingsteams en zorgverantwoordelijken met handvatten; bijvoorbeeld door middel van de implementatie van het stroomschema met taken, het gebruik van het digitale leerplatform Pynter en een aantal uitgewerkte scholingsmodules die in de teams ingezet kunnen worden door zorgverantwoordelijken. Ook willen we blijven

inzetten op het tijdig evalueren van stappenplannen met behulp van de kwaliteitsmonitor in ONS.

Daarnaast volgen we de landelijke evaluatie van de WZD en de aanpassingen die daaruit zullen volgen. Wij zullen ons beleid daarop aanpassen. Er zijn nog een aantal acties uit 2022 die opvolging nodig hebben, zoals het inventariseren van de off-label medicatie en het beoordelen van de huisvesting. Deze zijn opnieuw opgenomen in het verbeterplan.

3.4 Reacties uit de cliëntenraad

Dit rapport wordt nog met het MT en met de CCR gedeeld en besproken.

4. Verbeteren

Voor 2023 heeft de WZD-commissie de volgende acties uitgezet:

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wie gaat het doen?	Evaluatie datum
Stroomschema taken WZD is bekend bij de teams	Zorgverantwoordelijken bespreken stroomschema op de teamvergaderingen volgens de jaaragenda. Stroomschema is terug te vinden op de Wegwijzer Kwaliteit.	Zorgverantwoordelijk en in samenwerking met WZD-commissie	Juni 2023
Teams worden bewust gemaakt en gehouden van onvrijwillige zorg en krijgen handvatten om deze te voorkomen en verminderen.	De e-learning van Vilans wordt in Pynter gezet en opgenomen in het inwerkprogramma. Ondersteunend scholingsmateriaal voor de WZD is beschikbaar via de WZD-commissie.	WZD-commissie in samenwerking met HRM	Juni 2023

Stappenplannen worden tijdig geëvalueerd	Het secretariaat van de WZD-commissie ondersteunt de zorgverantwoordelijken bij het tijdig evalueren volgens planning. Hier wordt dwingender op gestuurd.	WZD-commissie, manager zorgondersteuning en -ontwikkeling	Oktober 2023
Off label medicatie in kaart in stappenplannen verwerken	Zorgverantwoordelijken stemmen met aandachtsfunctionaris medicatie van de locatie en medisch regiebehandelaar af of psychofarmaca buiten de richtlijn is voorgeschreven voor cliënten die wilsonbekwaam zijn ten aanzien hiervan. Voor deze cliënten worden stappenplannen gemaakt.	Zorgverantwoordelijk -en ondersteund door de WZD-commissie	Juli 2023
Er is goed zicht op de toepassing van de WZD op de verschillende locaties	De WZD-commissie doet 4 locatie bezoeken (de Hoge Born, Huize Thomas/Helias, de Beukenhof en de Pauw).	WZD-commissie	December 2023
Zorgverantwoordelijk en zijn goed in staat om hun rol uit te voeren	Beide vakgroepen hebben 2 keer per jaar intervisie onder begeleiding van de WZD-functionaris. Er is een helpdesk voor het vastleggen van de WZD in ONS voor zorgverantwoordelijken.	Zorgverantwoordelijk en en WZD-commissie	December 2023